

NORGES HØYESTERETT

Den 2. april 2004 avsa Høyesterett dom i

HR-2004-00658-A, (sak nr. 2004/289), straffesak, anke,

A (advokat Atle Helljesen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Arild Dommersnes)

S T E M M E G I V N I N G :

(1) Dommer **Rieber-Mohn**: Saken gjelder utmåling av straff for forsettlig drap.

(2) Stavanger tingrett avsa 28. februar 2003 dom med slik domsslutning:

”1. A , født 00.00.59, dømmes for overtredelse av strl § 233, 1. og 2. ledd til en straff av fengsel i 13 – tretten – år.

Til fradrag i straffen går 296 – tohundreogtittiseks – dager for utholdt varetekt.

2. A, født 00.00.59, dømmes til å betale erstatning innen 14 – fjorten – dager fra dommens forkynnelse til

B kr 200.000,- – kronertohundretusen – .

C kr 100.000,- – kroneretthundretusen – .

D kr 100.000,- – kroneretthundretusen – .

E kr 100.000,- – kroneretthundretusen – .”

(3) A anket over skyldspørsmålet, subsidiært over straffutmålingen og oppreisningskravene. Gulating lagmannsrett avsa 5. februar 2004 dom med slik domsslutning:

”1. A, født 00.00.1959, dømmes for overtredelse av straffeloven § 233, 1 og 2 ledd, til en straff av fengsel i 13 – tretten – år.

Til fradrag i straffen går 573 – femhundreogsyttitre – dager for utholdt varetekt.

2. Han dømmes videre til å betale oppreisning innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse til:

- 1) B kr 200.000,- kronertohundretusen 00/100.
- 2) C, født 00.00.1993, kr 100.000,- kroneretthundretusen 00/100.
- 3) D, født 00.00.1995 kr 100.000,- kroneretthundretusen 00/100.
- 4) E kr 100.000,- kroneretthundretusen 00/100.”

- (4) A har anket dommen til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen og de borgerlige rettskrav. Det gjøres gjeldende at drapet ikke er skjedd under særdeles skjerpene omstendigheter, og at domfeltes personlige forhold og spesielle bakgrunn tilsier en mildere straff. Likeledes er det i saken særegne forhold, sammenholdt med domfeltes vanskelige økonomiske situasjon, som bør lede til at oppreisning ikke idømmes, iallfall ikke til avdødes ektefelle og mor.

- (5) Jeg er kommet til at anken tas til følge ved at straffen settes noe ned. Om selve saksforholdet legger jeg til grunn følgende fra lagmannsrettens dom:

” Lagmannsretten legger, i overensstemmelse med det svar lagretten har gitt på spørsmålet, til grunn at tiltalte lørdag den 3 august 2002 om ettermiddagen/kvelden kontaktet fornærmede og avtalte å møtes på en parkeringsplass ved -----veien på Forus, området like ved Statoils kontorer/Statoil bensinstasjon. De hadde begge, tidligere på kvelden møtt hverandre på en drosjeplass i Stavanger sentrum. Tiltalte og fornærmede var godt kjente og deres familier hadde mye felles omgang. Fornærmedes bil, en drosjebil, er registrert passert gjennom Q-Free stasjonen (en automatisk bompengestasjon) på -----veien klokken 23:49:25, og antas å ha stoppet på parkeringsplassen kort tid etter. Tiltaltes bil har passert -----veien Q-Free stasjon kl 23:13:50 og antas å ha kommet til nevnte parkeringsplass omtrent samtidig med fornærmede. Tiltalte har tatt plass i fornærmedes bil, på passasjerstet foran. Hva som nærmere der har skjedd, og som direkte har foranlediget drapet er ikke kjent. Men tiltalte har, med en kniv, hugget og skåret, fornærmede i halsregionen, ansiktet, brystet og buken. Den rettsmedisinske sakkyndige, professor Inge Morild, antar at det kan ha vært opp i vel 30 knivstikk, men det var delvis vanskelig å skille de enkelte stikk fra hverandre. En rekke av stikkene var alene dødelig. Det antas at stikkene kan ha vært utført i løpet av ett til to minutter. Sår på fornærmedes hender viser at han må ha satt seg til motverge, men forgeses. Tiltalte har deretter forlatt bilen. Det ble funnet ett fingeravtrykk av ham avsatt på innsiden av høyre fordørs håndtak. Dette er fastslått avsett mens tiltalte har hatt fornærmedes blod på fingeren. Kort etter har tiltalte kjørt fra stedet. Bilen hans er registrert passert ut av området ved -----veien Q-Free stasjon klokken 23:57:40. Tiltaltes bil er deretter registrert ved passering Grannes Q-Free stasjon kl 00:27:27 hvorefter han antas å ha kjørt hjem. Politiet ble først kjent med drapet neste dag, søndag 4 august 2002 ca kl 20.25, etter melding fra en som hadde observert fornærmedes bil stående på parkeringsplassen med fornærmede sittende drept i førersetet. I forbindelse med at tiltalte ble avhørt som vitne, ble han pågrepet fredag 9 august 2002.”

- (6) A har ikke erkjent handlingen og har derved ikke bidratt med opplysninger av betydning for straffutmålingen. Bakgrunnen og motivet for drapet er således ikke kjent. Men som lagmannsretten må jeg legge til grunn at domfelte hadde kniven med seg da han satte seg inn i fornærmedes bil. Måten drapet er skjedd på, med en serie av knivstikk i løpet av få minutter, hvorav flere dødelige, tyder på en sterk affekt hos ham. Fra de ytre omstendigheter er det, slik denne saken er opplyst, vanskelig å trekke sikre slutninger om domfeltes subjektive forhold. Lagmannsretten har lagt til grunn at måten drapet er

gjennomført på,” har i seg elementer av overlegg”. En slik slutning må etter min mening iallfall hvile på et noe usikkert grunnlag.

- (7) Ved avgjørelsen av om drapet er skjedd under særdeles skjerpende omstendigheter, må selve forøvelsesmåten stå sentralt, jf. en lignende sak i Rt. 2002 side 262. I den saken var også offeret påført en rekke knivstikk under sterk affekt, men det ble dessuten lagt vekt på den etterfølgende fjerning og dumping av liket i sjøen. Det må i vår sak, som i den nevnte sak, legges til grunn at offeret må ha følt en sterk frykt en kort tid før de fatale stikk ble påført. Avvergingsskadene på hendene vitner om dette. Men det er usikkert hvor lenge avdøde har kjempet for livet. Slik jeg vurderer saksforholdet, står vi overfor et grensetilfelle mellom første og annet ledd i straffelovens § 233. Med de usikkerhetsmomenter som saken oppviser, er jeg blitt stående ved å henføre forholdet under § 233 første ledd, slik at særdeles skjerpende omstendigheter ikke foreligger. Jeg tilføyer at jeg ikke kan se at dette subsumsjonsspørsmålet har nevneverdig betydning for straffutmålingen slik denne saken ligger an.
- (8) Ved straffutmålingen legger jeg i første rekke vekt på drapets brutale karakter, med en sjeldent intens voldsutøvelse. Normalt vil ikke personlige forhold bli tillagt betydning i en alvorlig sak som denne. Men domfeltes situasjon er så vidt spesiell at den ikke kan være helt uten betydning. Det er opplyst i tingrettens dom at han – som avdøde – hadde en fortid som geriljasoldat i Iran, og at han der skal ha vært fengslet og torturert med psykiske lidelser til følge. I Norge er han uføretrygdet på psykiatrisk grunnlag. Det er også opplyst at han har hatt et selvmordsforsøk og flere innleggelser i psykiatrisk sykehus mens han har sittet varetektsfengslet i denne sak, og innleggelser har også skjedd i tiden mellom tingrettens og lagmannsrettens dommer.
- (9) Særlig sett hen til den utmålte straff i den lignende sak i Rt. 2002 side 262, som synes å ha vært noe alvorligere, er jeg blitt stående ved en straff av fengsel i 12 år som passende. Domfelte tilkommer 630 dager for varetekt.
- (10) Anken gjelder også den idømte oppreisning til medlemmer av avdødes familie. Det er ingen uenighet om at vilkårene for dom på oppreisning er oppfylt, jf. skadeserstatningslovens § 3-5 annet ledd, jf. § 3-5 første ledd. Det er også enighet om at de beløp som er idømt i saken, ligger innenfor de standardnormer som følger av rettspraksis, jf. Rt. 2001 side 274 om oppreisning til avdødes mor. Det anføres imidlertid at særlige omstendigheter i denne saken tilsier at normene bør fravikes i favør av domfelte. Jeg finner ikke tilstrekkelig grunn til å fravike de oppreisningsbeløp lagmannsretten har fastsatt med grunnlag i umiddelbar bevisførsel. Når det gjelder kravet fra avdødes mor, finner jeg grunn til å tilføye:
- (11) I dommen fra 2001 uttaler Høyesterett at den normerte oppreisning vil være veiledende, slik at retten kan fastsette et høyere eller lavere beløp når særlige forhold tilsier det. Dommen gjaldt en ung gutt som bodde sammen med sin mor, og som ble drept i det felles hjem mens moren var bortreist. I vår sak hadde avdøde etter det opplyste bodd i Norge i 14 år, uten at han i denne tiden hadde sett sin mor, som bor i Iran. Når jeg i dette tilfellet likevel finner det riktig å tilkjenne moren oppreisning, legger jeg avgjørende vekt på at lagmannsretten til tross for dette har lagt til grunn at ”det var et tett og nært forhold mellom avdøde og moren”.
- (12) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. I lagmannsrettens dom, domsslutningens punkt 1, gjøres den endring at A dømmes for forbrytelse mot straffelovens § 233 første ledd til en straff av fengsel i 12 – tolv – år med fradrag av 630 – sekshundreogtretti – dager for varetekt.
2. For øvrig forkastes anken.

(13)	Dommer Stang Lund:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(14)	Dommer Flock:	Likeså.
(15)	Dommer Stabel:	Likeså.
(16)	Dommer Aasland:	Likeså.
- (17) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. I lagmannsrettens dom, domsslutningens punkt 1, gjøres den endring at A dømmes for forbrytelse mot straffelovens § 233 første ledd til en straff av fengsel i 12 – tolv – år med fradrag av 630 – sekshundreogtretti – dager for varetekt.
2. For øvrig forkastes anken.